

Singer Henrik És Felesége

Ezen a képen én vagyok és a feleségem. A kép Ungváron készült egy parkban, 1946-ban.

Amikor a lágerben voltam, megismerkedtem a jövődöbeli feleségemmel. Ez már akkor volt, amikor fölszabadítottak az őrkíséret alól, 1945-ben. A parancsnoksággal szemben, ahol laktunk, az utca túloldalán állt egy ház. Az ablakban gyakran láttam egy lányt. Egy nagy család élt ott. Schwarzcal gyakran néztük őket az ablakon keresztül. Számunkra ez a látvány a békebeli élet egy

kis darabját jelentette, otthoni emlékeket idézett föl. Lent egy kis patak folyt, volt ott egy kút, oda jártak az emberek vízért. Mi fürödni jártunk a patakhoz, és gyakran láttuk ezt a lányt, vödrökkel jött a kúthoz. Valahogy összeszedtem a bátorságomat, hogy megszólítsam. Német egyenruhában voltam, a németek adták cserébe azért, hogy varrtam nekik. Ezek a németek nem is tudták rólam, hogy zsidó vagyok, mert jól beszéltem németül, és akkor már oroszul is kiválóan tudtam. Beszéltem a lánnyal, és megkértem, hogy találkozzon velem este. Nagyon hiányzott nekem az emberi közeledés. Félttem, hogy nemet mond, hiszen nem tudta, hogy ki vagyok. De beleegyezett. Este találkoztunk. Kiválasztottam egy helyet, ahol senki sem láthatott, mert a foglyoknak tilos volt este az utcára menniük. Egy kicsit sétáltunk, beszélgettünk. Ez ünnep volt számomra. Ezután minden nap találkoztunk. Hoztam neki az ételből, amit a lágerben adtak. A lányt Szofija Belinszkajának hívták. Nem tudtam miféle, azt gondoltam, hogy cigány. Külsőleg egy cigány lányra hasonlított. Egyszer megemlítette, hogy az anyja próbálja lebeszélni arról, hogy találkozzon velem, azt mondja, hogy én német vagyok, és megölöm őt. Elmondta, hogy zsidó. Én meg mondtam neki, hogy én is zsidó vagyok. Az anyja ezt nem hitte el, azt mondtá, hogy a hadifogolytáborban csak németek vannak. Elkezdtem feljárni hozzájuk. Csak esténként lehetett, amikor senki sem látta. Szofija családja nagy volt, a hét gyerek közül Szofija volt a legidősebb. 1924-ben született. Az anyja háztartásbeli volt, az apjuk nem lakott velük, más családja volt. Próbáltam segíteni a családnak. A műhelyben fehér anyagból köpenyeket varrtunk, az anyagot tekercsekben kaptuk. Minden este betekertem magam ezzel az anyaggal, és így mentem hozzájuk. Szofija anyja a piacon eladta az anyagot, és ennivalót vett belőle a családnak. Egyszer meghívott ebédre. Aztán rájöttem, hogy beszélni akart velem, megtudni, hogy beszélem-e a zsidó nyelvet. Beszélgettünk, és a beszélgetés végére meggyőződött arról, hogy én jobban beszélek jiddisül, mint ő. Ezután már nem tartott tőlem, én meg minden este elmentem hozzájuk, vendégségbe. Schwarz barátom is találkozgatott egy helyi, voronyezsi lánnyal.

1945 májusában megtudtuk, hogy vége a háborúnak. Nagy öröm volt ez nekünk. Az utcán ismeretlen emberek ölelkeztek, csókolgatták egymást, gratuláltak egymásnak. Reméltem, hogy nemsokára haza tudok menni. A családom sorsáról semmit sem tudtam. Szofijával elhatároztuk, hogy összeházasodunk, de úgy döntöttünk, hogy akkorra halasztjuk az esküvőt, amikor megérkezünk az én házamba, mert az én családommal szeretnénk volna ünnepelni. Megkértem a lágerparancsnokot, Ptasinszkijt, aki szintén zsidó volt, tudja meg, mi zajlik itt, Kárpátalján, van-e még valaki ott a zsidók közül. Ptasinszkij hivatalos úton megkérdezte, és azt a választ kapta, hogy a családomból senki sem él. Minden zsidót elvittek a németek Auschwitzba, mindet megölték [Nem a németek "vitték el" a zsidókat Auschwitzba. A deportálást a magyar hatóságok hajtották végre. Lásd: Ungvár. -- A szerk.].

1946-ban utaztam vissza Ungvárra, Szofijával együtt. Rögtön összeházasodtunk, ahogy megérkeztünk Ungvárra. Zsidó esküvőnk nem volt. Egyszerűen bejegyeztettük a házasságot a kerületi anyakönyvi hivatalban. Máig ebben a házban lakunk, amit még apám vett a nővéreméknek, amikor összeházasodtak.

Egy varrodában helyezkedtem el a város központjában. A háború után az emberek kevés új dolgot varrattak, főleg a régi ruhát javíttatták. Csak én dolgoztam, a feleségem otthon volt. 1947-ben született az első gyerekünk, egy fiú, akit az apám tiszteletére Kálmánnak neveztünk el. 1949-ben született a lányom, akit Jelenának neveztünk el Helén nővérem tiszteletére. A lányom zsidó neve Haja. Nagyon sokat kellett dolgoznom, hogy eltartsam a családot. Azok nagyon nehéz idők voltak,

éhínség volt.